

Wymagania niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z geografii w klasach V – VIII szkoły podstawowej.

Program nauczania geografii w szkole podstawowej – Geografia bez tajemnic,
autorstwa Aleksandra Głowacza, realizowany przy pomocy podręcznika „Geografia bez tajemnic”.

KLASA VII

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

- wskazać położenie Polski na mapie,
- nazwać i wskazać na mapie wybrane krainy geograficzne w Polsce,
- nazwać strefę oświetlenia Ziemi, w której leży Polska,
- podać przykłady czynników klimatotwórczych,
- wyjaśnić wpływ wybranego czynnika na klimat,
- odróżniać klimat od pogody,
- na podstawie map odczytać wartości temperatury i opadów w różnych regionach Polski,
- wymienić składniki pogody,
- na podstawie własnych doświadczeń, opisać zagrożenia wynikające ze zjawisk atmosferycznych,
- wskazać na mapie Karpaty i Sudety,
- wyjaśnić, czym jest orogeneza i jak orogenezy przyczyniły się do powstania gór w Polsce,
- wyjaśnić, jak powstaje lodowiec,
- wskazać obszary występowania krajobrazu polodowcowego w Polsce,
- wymienić kilka cech krajobrazu młodoglacjalnego,
- podać kilka przykładów surowców mineralnych występujących w Polsce,
- podać przykłady zastosowania wybranych surowców metalicznych, skalnych, chemicznych i energetycznych,
- wyjaśnić pojęcia: rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko,
- wskazać na mapie Wisłę i Odrę oraz podać nazwy wybranych dopływów tych rzek,
- wyjaśnić, czym jest powódź,
- podać przykłady przyczyn występowania powodzi,
- wymienić kilka metod ochrony przeciwpowodziowej,
- wskazać Morze Bałtyckie na mapie,
- wymienić podstawowe cechy Morza Bałtyckiego,
- nazwać państwa leżące nad Bałtykiem,
- wymienić czynniki glebotwórcze,
- podać przykłady typów genetycznych gleb występujących w Polsce,
- opisać własnymi słowami różne funkcje lasu,
- podać przykłady gospodarczego wykorzystania lasu,
- podać przykłady społecznych i ekologicznych funkcji lasu,
- wskazać na mapie wybrane parki narodowe w Polsce
- wskazać na mapie i nazwać województwo, w którym mieszka,
- nazwać i wskazać na mapie kraje sąsiadujące z Polską,
- podać przykłady czynników rozmieszczenia ludności w Polsce,
- wyjaśnić, czym jest gęstość zaludnienia,
- na podstawie mapy opisać rozmieszczenie ludności w Polsce,
- wyjaśnić znaczenie pojęć: przyrost naturalny, saldo migracji i przyrost rzeczywisty,
- podać przykłady czynników wpływających na wielkość współczynnika urodzeń i zgonów,
- odczytać wartości z piramidy demograficznej,
- na podstawie danych opisać zmiany współczynnika urodzeń i zgonów oraz przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach,
- wyjaśnić, czym jest migracja,
- podać przyczyny migracji zagranicznych,
- odczytać z mapy nazwy krajów zamieszkałych przez skupiska polskiej diaspory,

- wymienić cechy struktury narodowościowej ludności w Polsce,
- podać przykłady mniejszości narodowych mieszkających w Polsce,
- opisać strukturę wyznaniową ludności Polski,
- podać nazwy trzech głównych sektorów gospodarki,
- na podstawie danych porównać strukturę wykształcenia Polski i innych krajów,
- wyjaśnić, czym jest bezrobocie,
- wyjaśnić własnymi słowami, czym jest urbanizacja,
- na podstawie mapy opisać zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce,
- na podstawie wykresu porównać liczbę mieszkańców największych miast w Polsce,
- podać przykłady cech miast decydujących o ich rozwoju,
- podać przykłady funkcji pełnionych przez jednostki osadnicze,
- podać cechy środowiska geograficznego i opisać warunki życia w centrum dużego miasta i w strefie podmiejskiej,
- wymienić kilka przyczyn przenoszenia się mieszkańców do strefy podmiejskiej,
- wyjaśnić pojęcie migracji ze wsi do miast,
- podać przykładowe przyczyny przenoszenia się mieszkańców wsi do miast,
- odczytać dane z piramidy demograficznej,
- wyjaśnić pojęcie salda migracji w odniesieniu do wybranej wsi,
- podać przykłady przyrodniczych i pozaprzyrodniczych czynników rozwoju rolnictwa,
- na podstawie wykresu opisać strukturę gleb w Polsce ze względu na ich przydatność dla rolnictwa,
- wskazać elementy klimatu i ukształtowania powierzchni Polski sprzyjające rozwojowi rolnictwa,
- podać przykłady roślin uprawianych w Polsce,
- podać przykłady zwierząt, których chów prowadzi się w Polsce,
- podać przykłady wpływu warunków przyrodniczych na kierunki produkcji rolnej,
- podać przykłady odnawialnych i nieodnawialnych surowców energetycznych wykorzystywanych w Polsce,
- wymienić wady i zalety węgla kamiennego i brunatnego jako surowców energetycznych,
- wymienić przykłady produktów przemysłowych wytwarzanych w Polsce,
- wyjaśnić, czym jest przemysł,
- na podstawie danych lub wykresu opisać zmiany wielkości produkcji wybranych towarów w Polsce,
- wyjaśnić pojęcie przemysłu zaawansowanych technologii,
- podać przykłady produktów przemysłu zaawansowanych technologii, które są wykorzystywane w codziennym życiu,
- podać przykłady firm i zawodów należących do sektora usługowego,
- wyjaśnić rolę usług w swoim codziennym życiu,
- podać przykłady przedsiębiorstw, których lokalizacja zależy od bliskości szlaków transportowych,
- podać kilka przykładów przyrodniczych i kulturowych walorów turystycznych Polski,
- rozpoznać na fotografiach wybrane walory (atrakcje) turystyczne Polski,
- podać przykłady walorów turystycznych Półwyspu Bałtyckiego i Małopolski,
- opisać własne wrażenia z wycieczek turystycznych po Polsce,
- na podstawie diagramów opisać zmiany liczby turystów nad Bałtykiem,
- wskazać położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski,
- na podstawie mapy opisać położenie oraz sąsiedztwo regionu, w którym mieszka,
- odróżniać walory kulturowe od walorów przyrodniczych regionu,
- podać przykłady produktów wytwarzanych w regionie,
- określić dominujące kierunki rozwoju gospodarczego regionu,
- podać podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące w czasie przygotowania i przeprowadzania wycieczek krajoznawczych,
- określić obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym,
- docenić własną rolę w kształtowaniu małej ojczyzny.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi ponadto:

- określić położenie Polski na tle Europy,
- wskazać na mapie kilkanaście krain geograficznych w Polsce,
- wyjaśnić wpływ szerokości geograficznej i wysokości nad poziomem morza na klimat Polski,
- na podstawie map porównać warunki klimatyczne w różnych regionach Polski,
- podać pełną nazwę strefy klimatycznej i typu klimatu panującego w Polsce,
- odczytać wartości z klimatogramów,
- wyjaśnić przyczyny zmienności pogody w Polsce,
- opisać właściwe zachowanie podczas występowania ekstremalnych zjawisk atmosferycznych,
- podać nazwy orogenezy,
- wyjaśnić pojęcie erozji,
- wskazać na mapie przynajmniej pięć łańcuchów górskich w Europie należących do Alpidów,
- rozpoznać na ilustracji i na mapie typowe jeziora rynnowe i morenowe,
- podać cechy jezior morenowych i rynnowych,
- w przybliżeniu określić czas ostatniego zlodowacenia na ziemiach polskich,
- sklasyfikować surowce mineralne występujące w Polsce do czterech podstawowych grup: skalne, chemiczne, energetyczne i metaliczne,
- scharakteryzować wybrane walory przyrodnicze Wisły i Odry,
- uzasadnić konieczność ochrony rzek i ich dorzeczy,
- odróżnić powódź od wezbrania,
- na podstawie map, danych liczbowych i innych materiałów źródłowych podać konsekwencje wystąpienia powodzi,
- podać przykłady organizmów słodko i słonowodnych zamieszkujących Morze Bałtyckie,
- porównać Morze Bałtyckie z innymi morzami,
- opisać etapy powstawania gleby,
- wyjaśnić rolę wody i organizmów w powstawaniu gleby,
- wskazać typy genetyczne gleb, które są najbardziej rozpowszechnione w Polsce,
- rozróżniać rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie),
- wskazać na mapie większość parków narodowych w Polsce,
- opisać walory przyrodnicze wybranych parków narodowych,
- wskazać na mapie i nazwać kilka województw wraz z ich stolicami,
- wskazać na mapie przebieg granic Polski z poszczególnymi sąsiadami,
- rozróżniać czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozmieszczenia ludności w Polsce,
- wskazać regiony o najwyższej i najniższej gęstości zaludnienia,
- określić przyczyny spadającej dzietności w Polsce i Europie,
- na podstawie mapy opisać przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego w Polsce,
- opisać kształt z piramidy demograficznej,
- na podstawie piramidy demograficznej opisać strukturę ludności w Polsce,
- podać przykłady migracji wewnętrznych i zagranicznych,
- odróżnić imigrację od emigracji,
- dokonać krótkiej charakterystyki wybranych religii wyznawanych w Polsce i Europie,
- układać sektory gospodarki Polski w porządku rosnącym pod względem wielkości zatrudnienia,
- wykazać się świadomością związku występującego pomiędzy poziomem wykształcenia a możliwością znalezienia pracy,
- na podstawie źródeł opisać przemiany rynku pracy na przykładzie wybranych miast w Polsce,
- podać przykładowe aspekty urbanizacji,
- na podstawie wykresu porównać zmiany wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach,
- na podstawie mapy opisać rozmieszczenie miast w Polsce,
- przyporządkować główne czynniki rozwoju do największych miast w Polsce,

- na podstawie map, fotografii oraz danych liczbowych wskazać zmiany zachodzące w wybranej strefie podmiejskiej,
- wymienić przykłady nowych kierunków działalności gospodarczej i zagospodarowania terenu w strefie podmiejskiej,
- na podstawie mapy opisać zróżnicowanie salda migracji w gminach lub powiatach w Polsce,
- na podstawie piramidy demograficznej scharakteryzować strukturę płci i wieku ludności wybranej wsi lub gminy wiejskiej,
- na podstawie mapy opisać rozmieszczenie obszarów o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce,
- na podstawie danych lub wykresu porównać wielkość gospodarstw rolnych w Polsce i w innych krajach,
- wymienić przykłady działań mających na celu poprawę wydajności rolnictwa w Polsce,
- na podstawie diagramu opisać strukturę zasiewów w Polsce,
- podać przykłady wykorzystania głównych produktów rolnych wytwarzanych w Polsce,
- na podstawie materiałów podać przykłady związków warunków naturalnych z kierunkami rozwoju energetyki,
- dokonać podziału czynników rozwoju energetyki na przyrodnicze i pozaprzyrodnicze,
- dokonać podziału przemysłu na wydobywczy i przetwórczy,
- podać przykłady zmian, jakie zaszły w polskim przemyśle w ostatnich 30 latach,
- podać wybrane cechy przemysłu zaawansowanych technologii,
- podać przykłady usług materialnych i niematerialnych,
- wyjaśnić wpływ usług na działanie przedsiębiorstw,
- wyjaśnić, czym jest centrum logistyczne,
- na podstawie map określić zmiany w zagospodarowaniu obszarów położonych w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych,
- wymienić przykłady produktów wytwarzanych w rafinerii ropy naftowej,
- wyjaśnić, czym jest walor turystyczny,
- podać przykłady walorów turystycznych Polski, które sprzyjają rozwojowi turystyki kwalifikowanej,
- wyjaśnić, dlaczego wybrane walory przyrodnicze przyciągają turystów do Małopolski i na Północną
- Bałtyku
- na podstawie materiałów udowodnić, że Kraków jest turystyczną stolicą Polski,
- scharakteryzować wybrane elementy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie materiałów, w tym map tematycznych,
- podać przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.)
- na podstawie map tematycznych opisać rozmieszczenie upraw w regionie,
- na podstawie map tematycznych opisać rozmieszczenie zakładów przemysłowych w regionie,
- dobierać odpowiednią mapę do realizacji wycieczki krajoznawczej,
- przedstawić w dowolnej formie atrakcyjność małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania, pracy, nauki, rozrywki.

Na ocenę dobrą uczeń potrafi ponadto:

- odczytać współrzędne geograficzne dowolnych miejsc w Polsce,
- wyjaśnić wpływ Morza Bałtyckiego i układu form rzeźby terenu na klimat,
- podać przyczyny występowania w Polsce klimatu przejściowego między morskim a kontynentalnym,
- podać niektóre cechy klimatu Polski,
- wyjaśnić pojęcie okresu wegetacyjnego,
- wyjaśnić powstawanie opadów orograficznych i cienia opadowego,
- podać nazwy sześciu termicznych pór roku,
- opisać stany pogodowe wynikające z napływu różnych mas powietrza,
- omówić wpływ pogody na działanie rolnictwa, transportu i turystyki,
- odróżniać zewnętrzne i wewnętrzne procesy rzeźbotwórcze,

- podać przykłady zewnętrznych i wewnętrznych procesów rzeźbotwórczych,
- opisać przebieg procesów erozji i akumulacji lodowcowej,
- wyjaśnić proces powstawania form polodowcowych (moreny czołowej, sandru i pradoliny) oraz utworów polodowcowych (gliny i głązów narzutowych),
- wskazać obszary występowania i eksploatacji wybranych surowców mineralnych w Polsce,
- wyjaśnić różnicę między kopalinami a surowcami mineralnym,
- określić znaczenie gospodarcze Odry,
- zaproponować metody ochrony rzek i ich dorzeczy,
- uzasadnić stosowanie kilku wybranych metod ochrony przeciwpowodziowej,
- wykazać związek pomiędzy deforestacją a zagrożeniem powodziowym,
- określić wpływ sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi,
- wyjaśnić przyczyny niskiego zasolenia Morza Bałtyckiego,
- zaprezentować przykłady wpływu działalności człowieka na Morze Bałtyckie,
- wyjaśnić wpływ rodzaju skały macierzystej na typ gleby (czarnoziemy, gleby brunatne, gleby biellicowe, rędziny),
- wykazać związek pomiędzy stosunkami wodnymi a typem gleby (mady),
- wyjaśnić rolę lasu w zachowaniu bioróżnorodności i regulowaniu stosunków wodnych,
- w oparciu o przykłady opisać różnorodność parków narodowych w Polsce,
- podać przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących na obszarze własnego regionu,
- wyjaśnić, na czym polega trójstopniowy podział administracyjny,
- wskazać na mapie i nazwać większość województw wraz z ich stolicami,
- określić wpływ wysokości nad poziomem morza, układu sieci rzecznej, występowania surowców mineralnych, rozwoju miast i przemysłu na rozmieszczenie ludności w Polsce,
- podać wartość średniej gęstości zaludnienia w Polsce,
- scharakteryzować zmiany liczby ludności w Polsce i Europie,
- obliczyć przyrost naturalny Polski i wybranej jednostki administracyjnej,
- interpretować kształt piramidy demograficznej,
- wyjaśnić, czym są wyż i niż demograficzny,
- wyjaśnić różnice w strukturze demograficznej ludności Polski w różnych grupach wiekowych,
- podać przykłady przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych przyczyn migracji,
- na podstawie danych opisać wielkość współczesnych migracji z i do Polski,
- wyjaśnić różnicę pomiędzy narodowością i obywatelstwem,
- opisać zmiany w strukturze narodowościowej Polski po II wojnie światowej,
- omówić strukturę zatrudnienia ludności w poszczególnych sektorach gospodarki w Polsce,
- wyjaśnić przyczyny zmian struktury wykształcenia ludności w Polsce,
- wyjaśnić przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności w Polsce,
- wyjaśnić przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia w wybranych miastach zachodzące po transformacji gospodarczej,
- określić warunki uznania danej osoby za bezrobotną,
- rozróżnić poszczególne aspekty urbanizacji: formalny, demograficzny, społeczny, przestrzenny, ekonomiczny,
- wyjaśnić wpływ niektórych funkcji miast w Polsce na ich rozwój,
- na podstawie materiałów opisać i wyjaśnić kierunki migracji między peryferiami regionu, strefą podmiejską i miastem,
- wyjaśnić przyczyny przenoszenia niektórych działalności gospodarczych do strefy podmiejskiej,
- podać przykłady skutków społecznych i gospodarczych migracji ze wsi do miast,
- wyjaśnić przyczyny zwiększonego odsetka mężczyzn w strukturze ludności niektórych wsi,
- wyjaśnić wpływ wielkości gospodarstwa na możliwości zwiększenia wydajności produkcji rolnej,
- ocenić warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce,

- na podstawie map opisać rozmieszczenie poszczególnych upraw, chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce,
- rozpoznać główne rośliny uprawiane w Polsce,
- na wybranych przykładach uzasadnić rozwój energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii w Polsce,
- wyjaśnić związek pomiędzy warunkami pozaprzyrodniczymi a kierunkami rozwoju energetyki,
- na podstawie materiałów dokonać ogólnej charakterystyki sektora przemysłowego w Polsce przed rokiem 1989 oraz obecnie,
- określić udział przemysłu w wytwarzaniu PKB w Polsce,
- ocenić poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle innych krajów europejskich,
- na podstawie danych porównać poziom robotyzacji produkcji przemysłowej w Polsce i w innych krajach,
- podać przykłady wpływu usług na funkcjonowanie rolnictwa i przemysłu,
- ocenić własne szanse na podjęcie pracy w przyszłości w sektorze usługowym,
- wyjaśnić korzyści wynikające z lokalizacji przedsiębiorstw w pobliżu szlaków transportowych,
- na wybranym przykładzie określić znaczenie portu morskiego dla rozwoju przedsiębiorstw, w tym zakładów przemysłowych,
- ocenić atrakcyjność walorów turystycznych Polski,
- korzystać z różnorodnych źródeł w celu pogłębienia wiedzy na temat wybranych walorów turystycznych,
- na podstawie mapy tematycznej opisać zróżnicowanie liczby udzielonych noclegów w nadbałtyckich gminach,
- porównać atrakcyjność turystyczną wybranych miejsc i obiektów w Małopolsce,
- scharakteryzować środowisko przyrodnicze regionu oraz określić jego główne cechy,
- przedstawić w dowolnej formie przyrodnicze walory regionu,
- przedstawić w dowolnej formie kulturowe walory regionu,
- określić warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa, przemysłu i usług w regionie,
- dostosować długość i stopień trudności trasy do możliwości i oczekiwań uczestników wycieczki,
- rozpoznać w terenie główne obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności małej ojczyzny.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi ponadto:

- nazwać i wskazać na mapie wody wewnętrzne Polski,
- obliczać rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski,
- nazwać masy powietrza kształtujące pogodę i klimat w Polsce,
- określić wpływ ośrodków barycznych i mas powietrza na pogodę i klimat w Polsce,
- na podstawie map opisać zróżnicowanie przestrzenne temperatury, opadów i długości okresu wegetacyjnego w Polsce,
- wymienić i wyjaśnić cechy klimatu Polski,
- porównać warunki klimatyczne różnych miejsc na podstawie klimatogramów,
- na podstawie danych udowodnić zmienność stanów pogodowych w różnych latach,
- wykazać związek pomiędzy zmianami klimatu a występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych w Polsce,
- wyjaśnić powstawanie gór fałdowych i zrębowych,
- podać dowody na to, że orogeneza alpejska nie została jeszcze zakończona,
- wskazać na mapie przebieg granicy ostatniego zlodowacenia,
- odróżnić krajobraz młodo i starogłacialny,
- podać przyczyny zaniku form polodowcowych na wyżynach,
- podać przykłady surowców, których produkcja zapewnia Polsce samowystarczalność,
- ocenić wpływ dostępności i wykorzystania wybranych na życie ludzi i gospodarkę, surowców mineralnych
- porównać reżim rzek w Polsce z reżimami rzek na południu Europy, wyjaśnić, na czym polega regulacja rzek,
- sklasyfikować i wyjaśnić przyczyny naturalne i antropogeniczne powstawania powodzi,
- przedstawić metody ochrony przeciwpowodziowej,
- określić wpływ zabudowy obszarów zalewowych na występowanie i skutki powodzi,

- opisać i wyjaśnić zróżnicowanie zasolenia Morza Bałtyckiego,
- wskazać na mapie i nazwać: Cieśniny Duńskie, Kattegat, Bałtyk Właściwy,
- ocenić różne metody ochrony Morza Bałtyckiego i jego zasobów,
- wskazać na mapie (wybrane) obszary występowania gleb bielicowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad,
- ocenić przydatność rolniczą różnych typów gleb,
- opisać skład gatunkowy lasów w Polsce,
- podać przyczyny degradacji lasów,
- podać przykłady obiektów przyrodniczych w Polsce, które są wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO,
- podać nazwy wszystkich województw i ich stolic oraz wskazać je na mapie,
- porównać zadania i kompetencje jednostek samorządu terytorialnego na różnych szczeblach,
- szczegółowo wyjaśnić przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce,
- porównać średnią gęstość zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich,
- na podstawie mapy porównać rozmieszczenie ludności w Polsce i wybranym kraju europejskim,
- wyjaśnić zależność pomiędzy starzeniem się ludności a wzrostem współczynnika zgonów,
- opisać skutki starzenia się ludności Polski,
- porównać struktury wieku różnych państw na podstawie piramid demograficznych,
- podać przyczyny występowania w Polsce kolejnych wyżów i niżów demograficznych,
- opisać rozmieszczenie polskiej diaspory na świecie,
- podać przykłady pozytywnych i negatywnych skutków migracji w Polsce i Europie,
- podać rzeczowe argumenty w dyskusji na temat skutków migracji,
- podać przykłady mniejszości etnicznych mieszkających w Polsce,
- podać wartości liczbowe opisujące strukturę zatrudnienia ludności w Polsce,
- na podstawie własnej wiedzy porównać strukturę zatrudnienia ludności Polski i innych krajów,
- wyjaśnić przyczyny i skutki wzrostu znaczenia sektora usługowego w Polsce,
- na podstawie materiałów określić wpływ pandemii Covid 19 na rynek pracy w Polsce i Europie,
- wykazać związki pomiędzy różnymi aspektami urbanizacji,
- rozróżniać aglomerację monocentryczną i konurbację,
- podać nazwy województw o najwyższym i najniższym wskaźniku urbanizacji,
- na wybranych przykładach omówić czynniki rozwoju miast w Polsce,
- porównać czynniki decydujące o rozwoju różnych miast,
- zidentyfikować i wyjaśnić zmiany w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu oraz stylu zabudowy na wybranych przykładach stref podmiejskich,
- opisać i wyjaśnić zmiany demograficzne zachodzące w strefach podmiejskich,
- podać własną definicję pojęcia suburbanizacja,
- ocenić warunki pozaprzyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce,
- porównać zużycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w Polsce i w innych krajach,
- wyjaśnić wpływ wieku i wykształcenia rolników na proces unowocześniania produkcji rolnej w Polsce,
- wykazać związki między zróżnicowaniem warunków przyrodniczych rozwoju rolnictwa w różnych regionach Polski a specjalizacją poszczególnych regionów w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- określić warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych w województwie łódzkim i pomorskim,
- wyjaśnić, na czym polega transformacja energetyczna, którą przechodzi Polska i inne kraje europejskie,
- wyjaśnić, na czym polega prywatyzacja i zmiana struktury przemysłu w Polsce,
- dyskutować na temat skutków przemian przemysłu w Polsce, podając rzeczowe argumenty,
- wyjaśnić pojęcie klastra, przemysłu wysokich technologii,
- na wybranych przykładach opisać zmiany produkcji towarów zaawansowanych technologii w Polsce,
- określić udział usług w wytwarzaniu PKB Polski,
- wyjaśnić wpływ dostępności usług na jakość życia mieszkańców,

- wyjaśnić na przykładach związek pomiędzy transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych,
- zaproponować trasę wycieczki tematycznej ukazującej określony typ walorów turystycznych w Polsce,
- zaprezentować wybrane walory turystyczne Polski, zwracając uwagę na konieczność ich ochrony,
- dokonać wieloaspektowej analizy walorów turystycznych Małopolski i Pobrzeży Bałtyku,
- określić wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeży Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach,
- wyjaśnić zasady wyznaczania regionów geograficznych,
- rozpoznać skały występujące we własnym regionie,
- określić, gdzie w regionie znajdują się siedziby władz,
- określić cechy i kierunki specjalizacji rolnictwa regionu,
- podać przykłady zakładów przemysłowych i ich produktów, z których jest znany region,
- zaprojektować trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie na podstawie wyszukanych źródeł informacji,
- porównać zasięg i wielkość swojej małej ojczyzny z małymi ojczyznami członków rodziny czy kolegów,
- wyjaśnić przyczyny różnego postrzegania najbliższego otoczenia przez różne osoby,

Na ocenę celującą uczeń potrafi ponadto:

- ocenić korzyści i zagrożenia wynikające z położenia Polski,
- porównać rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski i Europy oraz ich konsekwencje,
- porównać i ocenić rolę poszczególnych czynników w kształtowaniu klimatu Polski,
- wykazać związek pomiędzy czynnikami klimatotwórczymi a cechami klimatu Polski,
- prognozować potencjalne skutki zmian klimatycznych w Polsce,
- uwzględniać różne punkty widzenia w ocenie wpływu danych warunków pogodowych na działalność człowieka,
- wskazać różnicę pomiędzy górotworem Sudetów a górami,
- na podstawie mapy opisać położenie Polski na tle jednostek tektonicznych Europy,
- wskazać związek pomiędzy przebiegiem granic zlodowaceń a obszarami występowania krajobrazów staro i młodoglacjalnych,
- wyjaśnić układ przestrzenny form polodowcowych: morena czołowa-sandr-pradolina,
- opisać powstawanie wybranych surowców mineralnych,
- ocenić konsekwencje uzależnienia Polski od importu surowców energetycznych,
- ocenić sposoby gospodarczego wykorzystania Wisły i Odry,
- na mapie Polski wskazać i nazwać kilkanaście rzek,
- dokonać oceny zagrożeń powodziowych występujących na wybranym obszarze,
- zaproponować i uzasadnić dobór metod ochrony przeciwpowodziowej na wybranym obszarze,
- nazwać i wskazać na mapie Głębię Landsort,
- wyjaśnić genezę niskich i wysokich wybrzeży Bałtyku,
- opisać genezę Bałtyku, w tym epizody, kiedy Bałtyk był jeziorem,
- rozpoznać typ gleby na podstawie profilu glebowego (dotyczy gleb biellicowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad),
- nazwać główne poziomy na profilu glebowym,
- zaproponować sposoby zrównoważonego gospodarowania zasobami leśnymi,
- scharakteryzować zbiorowiska leśne (typy lasu), takie jak: grąd, bór, ols, łęg,
- wskazać na mapie wszystkie parki narodowe w Polsce,
- sklasyfikować parki narodowe zgodnie z przyjętymi kryteriami,
- wyjaśnić przesłanki stojące za przyjętym w Polsce podziałem administracyjnym,
- ocenić znaczenie poszczególnych czynników rozmieszczenia ludności w różnych regionach Polski,
- porównać trendy zmian gęstości zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich,

- prognozować przyszłe zmiany liczby ludności w Polsce, biorąc pod uwagę czynniki społeczne, demograficzne, gospodarcze i polityczne,
- opisać zmiany salda migracji w Polsce w ostatnich kilkunastu latach,
- zidentyfikować związki pomiędzy przeszłymi trendami demograficznymi a kształtem piramidy demograficznej,
- ocenić wyzwania demograficzne stojące przed Polską i Europą, będące skutkiem starzenia się ludności,
- ocenić pozytywne i negatywne skutki emigracji z Polski i powstania polskiej diaspory na świecie,
- przyjąć różne punkty widzenia w ocenie skutków imigracji do Polski i emigracji z Polski,
- zaprezentować aktualnie zachodzące zmiany struktury narodowościowej i wyznaniowej ludności Polski,
- wyjaśnić różnicę pomiędzy mniejszością narodową i etniczną,
- ocenić potencjał rozwojowy Polski przez pryzmat zmian w strukturze wykształcenia ludności,
- prognozować przyszłe zmiany struktury wykształcenia i zatrudnienia ludności w Polsce i Europie,
- uwzględniając przemiany demograficzne zachodzące w Polsce, prognozować przyszłe zmiany w poziomie bezrobocia,
- na podstawie własnej wiedzy porównać zmiany i poziom wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach,
- podać warunki, jakie musi spełniać wieś w Polsce, aby wystąpić o nadanie statusu miasta,
- na przykładach określić zmiany funkcji miast w Polsce,
- określić współczesne kierunki rozwoju miast w Polsce,
- dokonać krytycznej oceny zmian środowiska geograficznego w strefach podmiejskich dużych miast,
- prognozować przyszłe kierunki rozwoju stref podmiejskich,
- porównać przyczyny i skutki migracji ze wsi do miast oraz migracji z miast do stref podmiejskich,
- zaproponować sposoby zapobiegania negatywnym skutkom wyludniania się wsi,
- dokonać całościowej oceny warunków dla rozwoju rolnictwa w poszczególnych regionach Polski,
- podać nazwy regionów w Polsce o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa,
- na podstawie własnej wiedzy opisać rozmieszczenie upraw i chowu zwierząt w Polsce,
- określić wymagania środowiskowe roślin uprawianych w Polsce,
- samodzielnie wyszukać informacje dotyczące warunków rozwoju energetyki w swoim regionie,
- dokonać oceny warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych rozwoju energetyki w swoim regionie,
- wyjaśnić związek pomiędzy poziomem rozwoju przemysłu a ogólnym poziomem rozwoju gospodarczego Polski,
- prognozować przyszłe kierunki przemian przemysłu w Polsce,
- dokonać pełnej charakterystyki przemysłu wysokich technologii,
- podać przykłady dziedzin naukowych powiązanych z przemysłem zaawansowanych technologii,
- podać przykłady usług należących do trzeciego sektora gospodarki,
- ocenić rolę usług należących do trzeciego sektora gospodarki dla rozwoju gospodarczego Polski,
- na podstawie dostępnych materiałów dokonać oceny dowolnego obszaru w Polsce pod kątem warunków lokalizacji nowych inwestycji przemysłowych i usługowych ze względu na dostępność komunikacyjną,
- wymienić ponad dziesięć obiektów położonych w Polsce, które wpisano na listę światowego dziedzictwa UNESCO,
- scharakteryzować wybrane obiekty umieszczone na liście UNESCO,
- odszukać informacje dotyczące walorów turystycznych oraz ruchu turystycznego wybranego regionu Polski,
- zaprojektować zarys strategii rozwoju turystyki w tym regionie,
- wykazać zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu,
- opisać przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.),
- na podstawie wyszukanych informacji zaprezentować przemiany gospodarcze regionu,
- prognozować przyszłe kierunki rozwoju regionu,
- na podstawie samodzielnie zebranych informacji przekazać uczestnikom wycieczki wiadomości dotyczące odwiedzanych miejsc,

- zaprojektować na podstawie własnych obserwacji terenowych, działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności.

**DLA UCZNIÓW POSIADAJĄCYCH OPINIĘ LUB ORZECZENIE PORADNI PSYCHOLOGICZNO -
PEDAGOGICZNEJ WYMAGANIA EDUKACYJNE
SĄ DOSTOSOWANE DO ICH POZIOMU UMIEJĘTNOŚCI I MOŻLIWOŚCI.**

ZASADY OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH Z GEOGRAFII

Na geografii ocenie podlega: sprawdzian, kartkówka, odpowiedź ustna, praca w grupie, prezentacje, odczytywanie informacji na mapach, wykresach i diagramach, prace artystyczne, prace konkursowe, samodzielna praca na lekcji, aktywność pozalekcyjna.

1. Formy bieżącego sprawdzania postępów ucznia.

Sprawdzian:

- jest obowiązkowy, trwa 30-45 min, obejmuje jeden dział lub połowę obszernego działu,
- jest zapowiedziany co najmniej tydzień przed terminem pisania, wpisany do dziennika elektronicznego z tygodniowym wyprzedzeniem,
- w miarę możliwości poprzedzony lekcją powtórzeniową, na której nauczyciel informuje uczniów o narzędziach sprawdzających,
- sprawdzian może być poprawiony przez ucznia, który otrzymał ocenę niedostateczną lub niższą od zadowalającej ucznia, poprawa odbywa się w terminie ustalonym z nauczycielem,
- jeżeli z przyczyn zdrowotnych lub losowych uczeń nie może napisać pracy klasowej z całą klasą, to powinien to uczynić w najbliższym terminie ustalonym z nauczycielem.,

Ocena za pracę pisemną (sprawdzian, kartkówka) wystawiana jest na podstawie liczby zdobytych punktów.

Kartkówka:

- trwa do 20 min.
- może być zapowiedziana lub niezapowiedziana,
- zagadnienia obejmują do trzech ostatnich tematów,

Odpowiedź ustna:

- bez zapowiedzi,
- przy wystawieniu oceny za odpowiedź ustną uczeń otrzymuje informację zwrotną od nauczyciela.

W innej formie:

- prace badawcze, np.: prowadzenie doświadczeń, wykonywanie modeli
- prace dodatkowe, np.: wykonywanie plakatów, planszy, pomocy dydaktycznych,

2.Usprawiedliwienia:

Uczeń może zgłosić nieprzygotowanie (np) do lekcji 2 razy w półroczu.

3.Wystawienie oceny śródrocznej i rocznej.

Przy ustalaniu śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych brane będą pod uwagę wszystkie stopnie, jakie otrzymał uczeń w danym okresie.

Uczeń może się starać o ocenę wyższą niż proponowana na koniec roku szkolnego zgodnie z zasadami wyznaczonymi w statucie szkoły. Aby uzyskać ocenę roczną o stopień wyższą niż przewidywana z geografii, uczeń pisze test obejmujący zagadnienia z każdego działu omawianego w pierwszym i drugim okresie i otrzymać ocenę wyższą od proponowanej. Poziom zadań zamieszczonych w teście odpowiada stopniem trudności odpowiednim do oceny, o którą ubiega się uczeń.